

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště č. 3

Praha - východ

okresní pracoviště Kolín

Inspekční zpráva

Dětský výchovný ústav, Býchory 52

Adresa: Býchory 52, 280 02 Kolín

IZO / Identifikátor: 048 664 324 / 600 027 791

Zřizovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Školský úřad: Kolín

Čj.	071-317/99-005063
Signatura	kc1ls201

OBSAH

1 ÚVOD	4
1.1 Předmět inspekce	4
1.2 Termín inspekce	4
1.3 Složení inspekčního týmu	4
1.4 Ředitel školského zařízení	4
1.5 Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá	4
2 VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ A RESOCIALIZAČNÍ PROGRAM ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ	5
2.1 Výchovně vzdělávací program školského zařízení, učební plány a osnovy, případně jiné schválené učební dokumenty. Reedukační a resocializační program	5
2.2 Bezpečnost aplikovaného systému z pohledu svěřence	5
2.3 Stimulační úroveň aplikovaného systému	6
2.4 Další informace o výchovně vzdělávacím a resocializačním programu školského zařízení	6
2.5 Přehled o počtu výchovných skupin	6
2.6 Přehled o počtu ročníků, tříd a žáků	7
3 ŘÍZENÍ ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ	8
3.1 Koncepční záměry školského zařízení, plánování	8
3.2 Plnění učebních plánů a učebních osnov, případně jiných schválených učebních dokumentů	8
3.3 Odborné a pedagogické řízení	8
3.3.1 Organizační struktura	8
3.3.2 Personální struktura	8
3.3.3 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků	9
3.4 Kontrolní systém školského zařízení, kontrola a hodnocení	9
3.5 Informační systém školského zařízení - vnitřní a vnější	10
3.6 Vedení povinné dokumentace	10
3.7 Úroveň spolupráce školského zařízení s dalšími zainteresovanými orgány	11
3.8 Výroční zpráva	11
3.9 Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem ke schváleným učebními dokumentům	11
4 PODMÍNKY, PRŮBĚH A VÝSLEDKY VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ A RESOCIALIZAČNÍ ČINNOSTI	12
4.1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti vzhledem ke schváleným učebními dokumentům a počtu svěřenců	12
4.2 Hodnocení psychohygienických podmínek školského zařízení	12
4.3 Hodnocení školy z hlediska kvality vyučování	13
4.3.1 Hodnocení úrovně vzdělávání v jednotlivých předmětech nebo organizačních celcích	13
4.3.2 Hodnocení školského zařízení z hlediska úrovně mimoškolní výchovné práce	13
4.3.3 Hodnocení školského zařízení z hlediska kvality speciálních činností	14
4.4 Hodnocení školského zařízení z hlediska znalosti a využívání důležitých informací jako předpokladu pro dyadickou i skupinovou psychoterapii, reedukaci a resocializaci	14
4.5 Hodnocení školského zařízení z hlediska úrovně výsledků resocializace	14
4.6 Hodnocení školského zařízení z hlediska uplatňování speciálně pedagogických reedukačních, resocializačních a rehabilitačních postupů	15

4.7 Dočasné vylučování z kolektivu dle § 17 odst. 2, písmeno f) vyhlášky MŠ ČSR č. 64/1981 Sb.	15
4.8 Záchytné pracoviště	15
4.9 Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost školského zařízení	15
4.10 Hodnocení činnosti součástí školského zařízení	16
5 ZÁVĚR	17
5.1 Závěry inspekce	17
5.2 Doporučení inspekce k další činnosti školského zařízení	17
5.3 Datum vyhotovení zprávy a podpisy členů inspekčního týmu	18
5.4 Datum a podpis ředitele kontrolovaného školského zařízení stvrzující převzetí zprávy	18
5.5 Další adresáti zprávy	18
5.6 Připomínky ředitele školského zařízení	18

1 ÚVOD

1.1 Předmět inspekce

Komplexní posouzení činnosti školského zařízení dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

1.2 Termín inspekce

13. - 15. 1. 1999

1.3 Složení inspekčního týmu

Vedoucí týmu: PaedDr. Zdeněk Slomek
Členové týmu: Mgr. Jiřina Veselá
Mgr. Karel Kumstýř

1.4 Ředitel školského zařízení

Mgr. Aleš Bureš

1.5 Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá

- zřizovací listina a dodatky ke zřizovací listině
- rozhodnutí o zařazení do sítě, předškolních a školských zařízení
- jmenovací dekret ředitele
- vnitřní řád, organizační řád
- plány práce ústavu na školní roky 1997/98 a 1998/99
- výroční zpráva za školní rok 1997/98
- rozbor hospodaření v roce 1997
- koncepce rozvoje zařízení na období 1996 - 2000
- zápisy z jednání pedagogické rady a porad vychovatelů
- dokumentace obou typů škol v zařízení (včetně rozvrhů výuky)
- stanovení úvazků
- rozpis služeb vedoucího vychovatele, vychovatelů a pomocných vychovatelů
- týdenní plány přímé výchovné práce, pokladní a pedagogické deníky
- sociálně právní agenda, dokumentace svěřenců
- kniha návštěv, evidence podávání léků
- personální struktura a kvalifikovanost zaměstnanců

2 VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ A RESOCIALIZAČNÍ PROGRAM ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

2.1 Výchovně vzdělávací program školského zařízení, učební plány a osnovy, případně jiné schválené učební dokumenty. Reedukační a resocializační program

Dětský výchovný ústav zabezpečuje výkon ústavní výchovy chlapců a dívek především v rámci územní působnosti Dětského diagnostického ústavu Dobřichovice, výjimečně DDÚ Praha - Krč, DDÚ Hradec Králové či dalších.

Ověřeno respektování zásad pokynu MŠMT vydaných ve věstníku z července 1995, sešit 7, čj. 13 649/95-24, část první. Umísťovací řízení a strukturace speciálně pedagogické (etopedické) péče je v souladu se zněním § 4 vyhlášky MŠ ČR č. 64/1981 Sb.

Vzdělávací koncepce zvláštní školy vychází z platných učebních plánů schválených MŠMT ČR. V jednotlivých postupných ročnících je vyučováno podle učebních dokumentů čj. 22 980/97-22. V 1. - 7. ročníku základní školy je realizován vzdělávací program Základní škola čj. 16 847/96-2 ve znění úprav čj. 25 018/98-22. V 8. - 9. ročníku pak probíhá výuka podle upravených učebních plánů čj. 18 730/91-20.

Nově příchozího svěřence přebírá ředitel ústavu (případně vedoucí vychovatel), je realizován základní informativní vstupní rozhovor, seznámení se situací v zařízení, nárys základních práv a povinností - záznamově proveden vstupní protokol. Zdravotní sestra prověří prověří náležitosti zdravotních okolností příchodu a operativně zjedná případnou nápravu. Zařazení dítěte do výchovné skupiny je determinováno několika hledisky - případné sourozenecké vazby, typ školy a postupný ročník, volná místa, zamýšlený resocializační postup. Adaptační fázi je věnována odpovídající pozornost a její průběh je hodnocen (třídní učitel, vychovatelé, psycholog, vedení ústavu).

Základní principy přímého výchovného působení na svěřenky a svěřence vychází z analýzy stavu dětí při příchodu, dobře je propracována oblast motivace (rozvoj zájmové činnosti), patrná je snaha budovat vztah dítěte k rodině (diferencovaně), je pracováno se svěřeneckou samosprávou, kritéria hodnocení jsou srozumitelná, vedení účelově rozvíjí kontakt ústavu s odbornou i laickou veřejností. Režimové záležitosti jsou koncipovány jak v podobě závazné, tak i situačně diferencované.

Sledovaná oblast je hodnocena v pásnu spíše nadprůměru.

2.2 Bezpečnost aplikovaného systému z pohledu svěřence

Ředitel ústavu je v přímém kontaktu s vedením DDÚ v Dobřichovicích, podává informace o způsobu života v zařízení, připravuje s předstihem potřebnou úroveň povědomí u přeřazovaných svěřenců (netradiční, pozitivní).

Dívky i chlapci ví o možnosti kdykoliv konzultovat svůj domnělý či skutečný problém s kýmkoliv z pedagogických pracovníků či psychologem, je možno využít i vlivu svěřenecké samosprávy, výrazně vhodný prostor poskytuje pravidelné týdenní komunitní sezení. Sebereflexe a reflexe prolíná celým aplikovaným systémem, hlediska sledovaných projevů chování jsou obecně srozumitelná, denní a týdenní závěry umožňují korekci i perspektivní náhled.

Hodnoceno v pásnu spíše nadprůměru.

2.3 Stimulační úroveň aplikovaného systému

Vnitřní život v ústavu je organizačně promyšlen, je využíváno nabídkového charakteru v činnosti sféře. Režimové schéma je propracováno dobře (některé dílčí úpravy byly projednány při inspekci).

Vedení ústavu rozvíjí možnosti vhodných kontaktů svěřenců se svými rodiči. Dílčí rezervy jsou v metodice práce, volbě postupů, přípravě výchovně vzdělávací jednotky, její struktura, posílení motivační úrovně kontaktu pedagog - svěřenec a podobně.

Hodnocená oblast odpovídá průměru.

2.4 Další informace o výchovně vzdělávacím a resocializačním programu školského zařízení

Je věnována značná pozornost otázkám a problematice sociálně patologického druhu. V zařízení je ustavena funkce protidrogového koordinátora (spolupráce s okresním protidrogovým koordinátorem je úměrná), byl zpracován preventivní program peer charakteru pro 6. až 9. ročníky (zatím nerealizován), podle nabídky Školského úřadu v Kolíně jsou připraveny projekty s protidrogovou tematikou - použitelné obecně i ve specifických podmínkách ústavu. Pracovníci ústavu prošli základní informativně instruktivní průpravou.

Pozitivní úroveň (i ve smyslu určitého sociálního tréninku) má realizovaný způsob veřejné prezentace ústavu v obci.

Další činnostní zaměření ústavu je hodnoceno průměrem.

2.5 Přehled o počtu výchovných skupin

Výchovná skupina	Svěřenců zaps./přítomno	Na útěku	Ve vazbě	Ve zdravot. zařízení mimo	Poznámka
1.	10 / 8	-	-	1 + 1 (doma)	DPL
2.	11 / 11	-	-	-	
3.	9 / 9	-	-	-	
4.	9 / 8	-	-	1	nemocnice
Celkem	42 / 36	-	-	3	

Ředitel využívá ustanovení odst. 4 § 15 vyhlášky MŠ ČSR číslo 64/1981 Sb. - dvě svěřenky navštěvují v rámci přípravy na povolání střední školy v Kolíně (obchodní akademii a střední odborné učiliště) - záznamově pouze v evidenčním stavu. Jedna dívka je ve vazbě (pouze evidenční stav). Výchovné skupiny jsou umístěny odděleně v rámci výchovného zařízení (chlapci a dívky) - celková kapacita ústavu je stanovena zřizovací listinou na 48 lůžek.

2.6 Přehled o počtu ročníků, tříd a žáků

Třída	Základní škola	Zvláštní škola
1.	-	9 žáků
2.	6 žáků	-
3.	11 žáků	-
4.	10 žáků	-
Celkem	27 žáků	9 žáků

Ve třídě zvláštní školy je následující složení: 1 žák 2. ročníku, 3 žáci 6. ročníku, 3 žáci 7. roč., 2 žáci 9. ročníku.

2. třída základní školy: 1 žák 2. roč., 4 žáci 4. roč., 1 žák 5. ročníku.

3. třída základní školy: 6 žáků 7. ročníku, 5 žáků 8. ročníku.

4. třída základní školy: 6 žáků 6. ročníku, 4 žáci 9. ročníku.

Strukturace v jednotlivých třídách základní i zvláštní školy je ovlivňována faktem umístovacího řízení dětských diagnostických ústavů. Zařazení do zvláštní školy odpovídá kompetenčně citaci pís. d) odst. 2 § 3 zákona č. 564/1990 Sb. ve znění novely č. 139/1995 Sb. a je v osobních spisech svěřenců ve všech případech dokladováno.

3 ŘÍZENÍ ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

3.1 Koncepční záměry školského zařízení, plánování

Zpracovaný materiál koncepce rozvoje zařízení do roku 2000 stanoví priority v jednotlivých oblastech práce ústavu (vzdělávací část, spolupráce s rodiči svěřenců, záměry integračního charakteru, podíl mimoškolní sféry, systém hodnocení, strukturace pedagogického kolektivu, využívání netradičních forem přímé práce se svěřenci a podobně).

Výrazným posunem bude vybudování nových podmínek prostorového uspořádání rekonstrukcí a přístavbou zakoupeného objektu bývalé místní mateřské školy - realizace v letošním roce.

Faktu přemístění do nového objektu je podřizováno celkové současné uspořádání, systém řízení a dovybavování ústavu.

Perspektivním záležitostí věnuje vedení ústavu mimořádnou pozornost - oblast je hodnocena v pásmu nadprůměru.

3.2 Plnění učebních plánů a učebních osnov, případně jiných schválených učebních dokumentů

Kontrolou učebních plánů jednotlivých postupných ročníků, rozvrhu hodin ve třídách, zápisů v třídních knihách a hospitační činností inspekce nezjistila neplnění předepsaného rozsahu.

Schválené učební dokumenty jsou plněny.

3.3 Odborné a pedagogické řízení

3.3.1 Organizační struktura

Ředitel ústavu řídí a koordinuje prostřednictvím dalších vedoucích pracovníků (statutární zástupce - vedoucí učitel, vedoucí vychovatel, vedoucí školní jídelny) jednotlivé úseky chodu zařízení. Řízení jednotlivých součástí a další dílčí členění je v systému práce upraveno přenosem pravomocí a kompetenční srozumitelností při výkonu konkrétní funkce. Kontakt vedoucích pracovníků je prakticky denní, operativnost řešení aktuálních problémů je bezprostřední. Pracovní náplně jsou stanoveny.

3.3.2 Personální struktura

V učitelském sboru (včetně ředitele a statutárního zástupce) splňují požadavek odborné a pedagogické způsobilosti podle vyhlášky MŠMT č. 139/1997 Sb. pouze dva pedagogičtí pracovníci. Dva učitelé jsou absolventy středních škol, dva učitelé mají vysokoškolské pedagogické vzdělání učitelského zaměření (Tv-Ze a Čj-Ze).

Vedoucí vychovatel je absolventem bakalářského studia filosofie na FF v Římě, pět vychovatelů má středoškolské pedagogické vzdělání vychovatelského zaměření, tři vychovatelé jsou absolventy středních škol nepedagogického směru. Speciálně pedagogickou kvalifikaci nespĺňuje žádný (nesoulad s ustanovením přílohy č. 1 k vyhlášce MŠMT číslo 139/1997 Sb. pís. A, str. 2678).

Zařízení má v úvazku 0,5 ve stavu zaměstnanců psychologa odpovídající erudice, sociální pracovníce je absolventkou daného typu střední školy.

Zaměstnanci zařízení	počet	z toho žen	poznámka
ředitel	1	-	
statutární zástupce	1	-	
učitelé	4	2	
vychovatelé (vč. v. v.)	9	6	
pomocní vychovatelé	4	3	
psycholog	1	-	
etoped	-	-	
sociální pracovníce	1	1	
provozní zaměstnanci	10	8	
CELKEM	31	20	

3.3.3 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků

Otázce rozvoje odborné erudice je věnována pozornost. Řada pedagogických pracovníků se vzdělává formou účasti na kurzech - arteterapie, rodinné a sexuální výchovy, přípravy školních manažerů, prevence nežádoucích návyků a problémů závislostí. Je ujasněn růst speciálně pedagogické kvalifikovanosti - dva členové učitelského sboru a tři vychovatelé (včetně vedoucího vychovatele) zahájí studium distanční či kombinované formy, další budou následovat v návazném období. Většina vychovatelů je frekventanty stohodinového kurzu sociálně komunikativních technik.

Sledovaná oblast vykazuje rozdílnou úroveň. Souhrnně hodnoceno v pásmu průměru.

3.4 Kontrolní systém školského zařízení, kontrola a hodnocení

Kontrolní a hospitační činnost je prováděna podle zpracované neveřejné přílohy plánu činnosti a s ohledem na fakt denního přímého kontaktu vedoucích pracovníků s děním v ústavu je poměrně intenzivní. Je patrná snaha věnovat se především méně zkušeným pedagogickým pracovníkům (případně začínajícím). Časový harmonogram je naplňován, diferencovaně je postupováno v oblasti výuky a mimoškolní výchovné práce.

Výraznější pozornost je třeba věnovat oblasti metodiky, využívání pomůcek, zpestření činností a v neposlední řadě i faktu osobního příkladu pedagogického pracovníka (mluva, vzor v jednání).

Potřebné podklady pro hodnotitelskou a rozhodovací činnost vyplývají i z účasti a řízení porad pedagogického i provozního charakteru, jsou jasně stanoveny priority ve sledovaných oblastech.

Sledovaný úsek má povahu standardu, hodnoceno průměrem.

3.5 Informační systém školského zařízení - vnitřní a vnější

Potřebné informace jsou předávány příslušným pracovníkům včas, adresně a diferencovaně. Vnitřní komunikační schéma je vyhovující, má rysy operativnosti. Důvěrné informace jsou zabezpečeny před zneužitím nebo nevhodnou interpretací (mlčenlivost pracovníků, správné uložení dokumentace). Kontakt ústavu se zákonnými zástupci svěřenců je postupně budován a směřován k vyšší výtěžnosti (rozdílnost je objektivně daná).

Příslušní kompetentní pracovníci ústavu jsou schopni podat potřebné informace zainteresovaným institucím včas a v potřebné vypovídací hodnotě.

Oblast vykazuje úroveň přesahující běžnou praxi. Hodnoceno v pásmu spíše nadprůměru.

3.6 Vedení povinné dokumentace

Vedená dokumentace ve strukturální podobě odpovídá znění článku 6 instrukce MŠ ČR číslo 29/1981 Sb. čj. 20 926/81-20 (kromě kroniky).

Přípisem MŠMT čj. 21 108/93-24 z 12. 1. 1994 byl zřízen ústav jako rozpočtová organizace (s účinností od 1. 2. 1994). Dodatkem ze dne 26. 10. 1994, čj. 24 635/94-60 se mění s účinností od 1. 1. 1995 na příspěvkovou organizaci.

Rozhodnutím MŠMT z 24. 7. 1996, čj. 13 298/96-60-03 se s účinností od 1. 9. 1996 ústav zařazuje do sítě škol, předškolních a školských zařízení a určují se sdružované součásti:

- Základní škola - 36 žáků
- Zvláštní škola - 12 žáků
- Dětský výchovný ústav - 48 svěřenců
- Internátní jídelna - 300 jídel

Na základě rozhodnutí náměstka ministra školství, mládeže a tělovýchovy skupiny regionálního školství ze dne 21. 7. 1998 o metodických změnách ve vedení sítě škol, předškolních a školských zařízení se informačním přípisem ze dne 1. 9. 1998 stanovuje identifikátor (600 027 791) a název Dětský výchovný ústav Býchory 52.

V návaznosti na Dodatek č. 2 z 21. 10. 1998, čj. 29 280/98-21 (účinnost od 1. 11. 1998) vydalo MŠMT rozhodnutí (čj. 30 748/98-21 z 26. 11. 1998), kterým ukončilo platnost rozhodnutí z 24. 7. 1996, čj. 13 298/96-60 a po opravě chyby v zařazení do sítě škol, předškolních a školských zařízení změnilo s účinností od 1. 11. 1998 název na Dětský výchovný ústav, Býchory 52 s adresou Býchory 52, 280 02 Kolín.

Jmenovací dekret ředitele vydalo MŠMT dne 21. 7. 1995, čj. 19 592/95-60 s účinností od 1. 9. 1995 a následně potvrdilo ve funkci dopisem ze dne 26. 11. 1998, čj. 32 482/98-26.

Studiem dokumentace umístěných svěřenců a svěřenek byla ověřena věcná správnost, časově odpovídající posloupnost navazujících informací.

Evidence podávání léků je součástí povinností zdravotní sestry a dalších příslušných pracovníků (dokladováno podpisem), uplatňovaný systém eliminuje možná doprovodná zneužití. Denní dokumentace má evidenční, organizačně instruktivní a informativní charakter. Evidence útěků přesná, rozbor má potřebnou vypovídací hodnotu.

Vnitřní řád je zpracován ve vztahu k potřebám zařízení, strukturálně zabírá jednotlivé oblasti chodu ústavu, práva a povinnosti svěřenců jsou uvedena v jasné specifikaci. Přílohu tvoří vnitřní směrnice, týkající se systému hodnocení (nevhodnost některých ustanovení - pracovní oděv - prokonzultována s vedením v průběhu inspekce), návštěv v zařízení, dokumentace, sociálně právní agendy, přepravy svěřenců a podobně.

Organizační řád vymezuje předmět činnosti ústavu, specifikuje základní odpovědnostní úroveň dalších vedoucích pracovníků, ilustrativně předkládá schéma řízení.

Normy chování žáků jsou zachyceny ve školním řádu, který koresponduje se zvláštnostmi tohoto typu zařízení.

Sledovaná oblast je v souhrnu hodnocena průměrem.

3.7 Úroveň spolupráce školského zařízení s dalšími zainteresovanými orgány

Ústav velmi úzce spolupracuje s příslušným zařízením diagnostického charakteru (DDÚ Dobřichovice), kontakt s policejními orgány a soudy je věcný a odpovídá potřebám (dílčí problémy se objevují v případech rušení ústavní výchovy soudem bez předchozího ověření situace a názoru zařízení, přetrvávají situace protražovaného řešení předběžných opatření - v současné době u tří svěřenců).

Jako vstřícnou označuje ředitel spolupráci s psychiatrickým pracovištěm v Kolíně, dobře probíhá spolupráce s tammím Úřadem práce (řešení situace svěřenců při opouštění zařízení). Plně je respektováno ustanovení odst. 5 první části pokynu MŠMT čj. 13 649/95-24 z 9. 5. 1995 (pobyt svěřence v rodině a kontakt s rodinou).

Rozhovorem se starostkou obce p. Martínkovou byl ověřen pozitivní náhled zastupitelstva na existenci ústavu v místě, řešení prostorových potřeb zařízení předpokládanou (po rekonstrukci) spolupráci v oblasti výchovně vzdělávacích aktivit.

Veřejná prezentace a spolupráce ústavu s řadou institucí je na velmi dobré úrovni - hodnoceno v pásmu spíše nadprůměru.

3.8 Výroční zpráva

Obsahově členěna podle jednotlivých oblastí (řízení ústavu, práce školy, mimoškolní sféra, sociálně právní náležitosti, zdravotní péče, ekonomické zabezpečení). Zpracování má charakter objektivní analýzy a odpovídá představě ustanovení odst. 2 § 17e zákona č. 564/1990 Sb. ve znění zákona č. 139/1995 Sb. - odráží daný stav.

Materiál je zpracován pečlivě, hodnoceno v pásmu spíše nadprůměru.

3.9 Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem k účelu jejich poskytnutí a vzhledem ke schváleným učebním dokumentům

Finanční prostředky jsou zařízení přidělovány podle oficiálního normativu pro příslušný typ speciálního výchovného ústavu. Kontrolou úrovně vybavenosti školy, internátu a dalších prostor nebyla zjištěna nehospodárnost, náhledem do čerpání rozpočtu lze doložit potřebnost nákupů a míru rozvahy ve vztahu k současné situaci i přemístění ústavu v roce 1999.

Kontrolou stavu vyplývajícího z ustanovení nařízení vlády č. 176/1996 Sb., kterým se stanoví výše příspěvku na úhradu péče poskytované mládeži ve školských zařízeních etopedického charakteru, byl dokumentačně doložen celkový nedoplatek zákonných zástupců v souhrnné výši 263.524.- Kč, a to včetně dlouhodobých dluhů (rozptyl od nepatrných částek až po 19.375.- Kč). Vymáhání je věnována odpovídající pozornost. Podle pokynu náměstka ministra školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 30. 1. 1998, čj. 11 981/1998-24 byla provedena dílčí opatření s patrným ekonomickým dopadem.

Sledovaný úsek je hodnocen v pásmu průměru

4 PODMÍNKY, PRŮBĚH A VÝSLEDKY VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ A RESOCIALIZAČNÍ ČINNOSTI

4.1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a počtu svěřenců

Zařízení využívá soukromého objektu, nájemní smlouva uzavřena do 31. 12. 1999 (do tohoto data pravděpodobně dojde k přestěhování do rekonstruované a přistavěné budovy v intravilánu obce). Dosavadní prostory nejsou ideální, přesto je celkové úpravnosti věnována velká pozornost, je k dispozici nezbytně nutná výbava pro školní i mimoškolní práci (učebny, dílna, cvičná kuchyňka se stolovacím zařízením, dílna zájmové činnosti s keramickou pecí, cvičebna (je využívána i tělocvična místní základní školy), švadlenská dílna se strojovou výbavou, klubovny, ložnice a další příslušenství). Stravovna slouží i školským zařízením v obci.

Materiálně technické podmínky vzdělávání v základní a zvláštní škole umožňují realizaci zvolených vzdělávacích programů bez omezení. Jednotlivé učebna svojí velikostí vyhovují stávajícím počtům žáků. Na estetické kvalitě a vybavenosti je patrný přístup příslušného třídního učitele. V některé třídě je evidentní snaha po zlepšení stavu, jindy chybí smysl pro detail, cílevědomé pěstování vztahu ke kvalitě prostředí. Posílení osobní zainteresovanosti pedagogů i žáků se jeví jako potřebné. Vnitřní řád cvičebny a posilovny neobsahuje zákaz nevhodných činností, závažnou skutečností je používání tělovýchovného nářadí bez předepsané revize. Vybavenost učebními pomůckami není omezujícím elementem. Nižší počty žáků dovolují častou modernizaci učebních textů, většina učebnic je takřka nová.

Ubytovací část, resp. internátní prostory jako celek neodpovídají zcela potřebám reedukační péče - především u chlapců (stavba klasického internátního typu, stísněnost, menší přehlednost pro noční službu apod.). Zdravotní izolace jsou oddělené pro chlapce a dívky v objektu zámku. K úpravě prostředí jsou využívány především práce dětí.

Soustavnější práce s počítačovou technikou (v oblasti výchovy a vzdělávání) je připravována pro příští školní rok.

Podmínky materiálně technického charakteru jsou hodnoceny průměrem.

4.2 Hodnocení psychohygienických podmínek školského zařízení

Přímé pracovní prostředí zaměstnanců i řada prostorů využívaných svěřenci a svěřenkami vyhovuje nárokům daného provozu pokud jde o teplo, světlo, sociální zázemí. Umístění dívek a chlapců v oddělených budovách je sice z hlediska výchovného v pořádku, z pohledu zajištění bezpečnosti pak klade na pracovníky zvýšené nároky - týká se výkonu noční služby. K zabezpečení kvalitního chodu zařízení je využíváno i institutu tak zvané hlavní služby, kterou rozpisově provádí vychovatel s odpovědností za dílčí úsek či celý ústav (především v době nepřítomnosti vedoucích pracovníků).

Sledovaná oblast v souhrnu vykazuje průměrný stav.

4.3 Hodnocení školského zařízení z hlediska kvality činností

4.3.1 Hodnocení úrovně vzdělávání v jednotlivých předmětech nebo organizačních celcích

Vyučování v základní škole bylo sledováno ve čtyřech hodinách u třech učitelů. Společným znakem všech vyučovacích jednotek byl pozitivní vztah pedagogů k dětem. Jedna hodina byla hodnocena jako nadprůměrná (úroveň znalostí dětí, náročnost učitele, zvolené tempo práce, atmosféra ve třídě, odborná kvalita učitelova projevu). Dvě hodiny jsou hodnoceny jako průměrné (k pozitivům patří vhodnost v zadání samostatné práce dětem, dobře volená forma individuálního přístupu, používání různých zdrojů informací, motivace žáků, slabiny jsou patrné v práci s chybou a penzem základního učiva, zpětné vazbě, nižší úroveň utvrzování). Čtvrtá hodina (spojená výuka dvou oddělení žáků základní a zvláštní školy) byla hodnocena jako podprůměrná (narušování plynulosti průběhu hodiny, tolerována nízká kázeň, provozované aktivity nebyly bezpečné).

Ve zvláštní škole bylo hospitováno v šesti vyučovacích hodinách u čtyř učitelů - hodiny byly hodnoceny z hlediska organizace práce, projevu a stylu, volby metod a forem jejich adekvátnosti k předmětu, věku žáků a celkové efektivitě. K pozitivům patří volený způsob práce podle zpracovaných plánů, využití prvků kladného hodnocení žáků, využití relaxačních technik. Problémy jsou patrné v práci s názorem a didaktickou technikou vůbec, v zařazování frontálních způsobů výuky, tolerování projevů nekázně. Žáci byli málo vedeni k sebehodnocení, prakticky chyběla příprava na tabulích, ve snaze po zjednodušení výkladu se objevovaly terminologické nepřesnosti.

V souhrnu lze kvalitu vzdělávací práce hodnotit v pásmu průměru.

4.3.2 Hodnocení školského zařízení z hlediska úrovně mimoškolní výchovné práce

Mimoškolní výchovná práce je v celém rozsahu činností bezprostředně řízena vedoucím vychovatelem. Plánovací základnou jsou týdenní programy výchovné práce zpracováváné v každé výchovné skupině při využívání řízeného kontaktu se zástupci svěřenecké samosprávy. Heterogenost věkového složení skupin (rozptyl od 8 do 16 let) je limitujícím faktorem, který pozitivně i negativně ovlivňuje programovou skladbu v rámci týdne i dnů souvislejšího volna. Režimové záležitosti tvoří pevnější rámec resocializačního přístupu, těžiště je pak spatřováno v nabídce činnostního charakteru - možnost zájmového vyžití svěřenců a svěřenek je dobrá. Na jejím přímém vedení se podílí jednak pedagogičtí pracovníci ústavu (výtvarné, hudební, sportovní zaměření), jednak je rozvíjena velmi účinná spolupráce s externími odborníky (divadelnictví, aerobic, taneční kroužek, keramické práce, šití).

Hospitační činností v odpoledním a večerním zaměstnání byla ověřena dobrá úroveň práce v oblasti přípravy na vyučování (svěřencům je poskytnut i další časový prostor v době večerních režimových záležitostí), je věnována odpovídající pozornost činnostem samoobslužného charakteru, péči o svěřený majetek a jeho údržbě. Některé techničtější činnosti jsou prováděny na klubovnách, přesto, že je k dispozici dílenský prostor.

Svěřenci mají diferencovanou možnost účasti na akcích v obci (Sokol, kulturní programy) a sami se bezprostředně podílí na zabezpečování programů pořádaných ústavem pro veřejnost v místě či okolí.

Je pracováno s denním tiskem i periodiky (výchovná skupina si zvolí z nabídky časopisů), diferencovaně je pracováno s nabídkou televizních pořadů. Každá výchovná skupina má svou knižní výbavu, k dispozici je i ústavní žákovská knihovna. Organizačně je přímá výchovná práce realizována u čtyř výchovných skupin (dvě skupiny dívek a dvě chlapců). V době hlavních i vedlejších školních prázdnin je provoz zabezpečován podle zvlášť zpracovaného programu (obsahově i personálně).

Dokumentace - pokladní a pedagogické deníky - je vedena vyhovujícím způsobem. Úvazkové náležitosti v normě.

Oblast mimoškolní výchovné práce odpovídá terénní praxi, hodnocení průměrem.

4.3.3 Hodnocení školského zařízení z hlediska kvality speciálních činností

Ústav má vlastního psychologa, který zabezpečuje potřebné odborné náležitosti prozatím v úvazku 0,5. Podílí se též na činnosti komunity, je k dispozici rodičům, resp. zákonným zástupcům při organizovaných schůzkách. Podíl na řešení výchovných problémů je vedením označován za velmi přínosný a pro daný typ zařízení jednoznačně potřebný.

Sociální pracovnice vede oblast sociálně právní agendy zodpovědně, kontrolou nebyly zjištěny rozpornosti. Má potřebný odborný rozhled, její kontakt s příslušnými pracovníky sociální sféry je operativní a z pohledu řešení případů vstřícný.

Etopeda zařízení nemá, z větší části tuto oblast speciálně pedagogické práce zabezpečuje ředitel ústavu.

Oblast vykazuje zjevná pozitiva, hodnoceno v pásmu spíše nadprůměru.

4.4 Hodnocení školského zařízení z hlediska znalosti a využívání důležitých informací jako předpokladu pro dyadickou i skupinovou psychoterapii, reedukaci a resocializaci

Všichni pedagogičtí pracovníci povinně studují spisovou dokumentaci svěřenců své třídy či výchovné skupiny, o dalších potřebných náležitostech jsou pak informováni na poradách. Je respektován požadavek chápání důvěrnosti přijatých informací, s materiály je zacházeno profesionálně.

Informovanost na potřebné úrovni, hodnoceno průměrem.

4.5 Hodnocení školského zařízení z hlediska úrovně výsledků resocializace

Rozborem svěřenecké dokumentace je dokladovatelná průměrná délka pobytu svěřence v zařízení cca 3,5 roku. Měřitelnost výsledků je výrazně ovlivňována faktem věku příchozího svěřence a okolnostmi případného návratu do původního rodinného prostředí. Resocializační úsilí ústavu je podporováno zapojováním svěřenců do řešení pozitivních i negativních událostí (svěřenecká samospráva je složena ze zástupců jednotlivých výchovných skupin) a uplatňováním prvků reflexe a sebereflexe v možné míře.

Vedení ústavu trvale buduje kontakt svěřenců s rodinami, jsou organizovány schůzky vycházejících žáků a jejich zákonných zástupců s cílem řešit budoucí společenské zapojení mladistvého, podobně se řeší a hodnotí motivy útěků, jejich průběh a návazný způsob pedagogické práce s dotyčným či dotyčnými svěřenci a svěřenkami.

Při uplatňování ustanovení odst. 4 § 15 vyhlášky MŠ ČSR č. 64/1981 Sb.(podmíněné ubytování svěřenců mimo ústav) je dosahováno pozitivních výsledků - v tomto případě ředitel ústavu označuje výtěžnost ve smyslu 90 % úspěšnosti.

Sledovaná oblast má řadu ovlivňujících faktorů, hodnoceno průměrem.

4.6 Hodnocení školského zařízení z hlediska uplatňování speciálně pedagogických reedukačních, resocializačních a rehabilitačních postupů

K pravidelným součástí vnitřního života ústavu patří denní (večerní) hodnocení chování svěřenců, kteří jsou v rámci výchovné skupiny vedeni k veřejné prezentaci náhledu na své projevy, dále pak celoustavní komunita (týdenní frekvence - řídí vedoucí vychovatel) za přítomnosti všech pedagogických pracovníků a psychologa zařízení. Komunita je i místem prvního představení nově přichozího svěřence či svěřenky a platformou diskuze v rámci daných zásad.

Je využíván bodovací systém (návrh podává i samospráva) - chápán jako pomocný prostředek (u menších dětí prováděno slovní hodnocení). Pravidla jasná, srozumitelná.

Dobře je propracován systém odměn, ve výchovném slova smyslu je využíváno i sazeb kapesného při plném respektování ustanovení vyhlášky MŠMT č. 247/1996 Sb. Úsilí pracovníků je prioritizováno především o oblasti hodnotové orientace, změn postojů k školní práci a dospělým, k paralyzaci návyků neslučitelných se společenskými normami. Zcela evidentní je uplatňovaný individuální přístup, režimové složky plní fixativní podobu působení, je využíváno výchovného vlivu prostředí. Otevřenost systému nedává výraznější prostor vzniku sociálně patologických projevů (šikana apod.).

Činnost promyšlena, hodnoceno v pásmu průměru.

4.7 Dočasné vylučování z kolektivu dle § 17 odst. 2, písmeno f) vyhlášky MŠ ČSR č. 64/1981 Sb.

Není realizováno.

4.8 Záchytné pracoviště

Není zřízeno.

4.9 Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost školského zařízení

Ústav se pravidelně zúčastňuje sportovních olympiád speciálních výchovných zařízení (včetně pořadatelství), připravuje řadu akcí místního i širšího významu, je v kontaktu s kulturním, sportovním a společenským děním v okrese. Je kolektivním členem Asociace náhradní výchovy, členka vychovatelského sboru je zapojena v práci FICE, vzájemně prospěšný je kontakt ústavu s okresní protidrogovou koordinátorkou, Asociací školních sportovních klubů apod.

Letní prázdninová činnost (v průměru v ústavu zůstává jedna výchovná skupina) je zabezpečována velmi pečlivě, s pobytem vesměs mimo zařízení, je využíváno objektu chalupy v Železných horách i dalších množností.

Aktivity ústavu jsou velmi různorodé a pozitivně ovlivňují celkovou koncepci práce. Hodnoceno v pásmu nadprůměru.

4.10 Hodnocení činnosti součástí školského zařízení

Kromě základní školy, zvláštní školy, stravovacího zařízení a ubytovací (internátní) části, nemá výchovný ústav další součásti.

Školní jídelna poskytuje příslušný servis nejen svěřencům ústavu. V průběhu dnů školního vyučování dochází i žáci z obce, provozovatelské náležitosti jsou zabezpečovány spoluprací s Obecním úřadem v Býchorech.

Kvalita podávaných jídel je odpovídající, prostorové a hygienické podmínky velmi dobré.

Daná oblast je hodnocena průměrem.

5 ZÁVĚR

5.1 Závěry inspekce

Ústav má pro určenou koedukační kapacitu 48 svěřenců a svěřenek vybudováno prostorové zázemí při využívání jednak objektu zámku, jednak přístavby (vše v privátním držení, řešeno nájemní smlouvou a výrazným ekonomickým zatížením). Vnitřní uspořádání není optimální, kvalifikační struktura pedagogického sboru je nízká (v učitelském sboru pouze jedna třetina splňuje speciálně pedagogický erudiční požadavek, ve vychovatelském sboru pak nikdo) - souhrnně je kvalifikovanost odpovídající ustanovení vyhlášky MŠMT č. 139/1997 Sb. jenom 13 %.

Svým pojetím resocializační práce zaujímá ústav v síti speciálních výchovných zařízení významné postavení, a to nejen nabízenou kapacitou. Způsob práce s dětmi, promyšlení zásad resocializační péče, celková klidnější atmosféra a vnitřní klima i uplatňování dílčích netradičních postupů je dokladem pozitivního přístupu k naplňování cíle daného typu etopedického zařízení. Úroveň spolupráce s příslušnými institucemi a orgány je validní. Perspektivní záměry pomohou zkvalitnit materiální úroveň, rezervy jsou ještě v metodice vlastního výkonu pedagogovy činnosti. Pozitivním trendem je rozvoj spolupráce s rodinou a cílená snaha pomoci v možném pracovním a společenském zapojení svěřenců (včetně výhod podmíněného ubytování vně ústavu) po splnění povinné školní docházky.

Dokumentační stav se prezentuje kvalitní vypovídací hodnotou.

5.2 Doporučení inspekce k další činnosti školského zařízení

- soustředit pozornost vedoucích pracovníků do oblasti sledování přímé práce učitele a vychovatele, jeho osobního příkladu, stavby vyučovací a výchovné jednotky, volbě metod a využívání pomůcek
- citace vnitřního řádu zařízení upravit v souladu se zněním zřizovací listiny
- pro posílení zatím nízké speciálně pedagogické erudice sboru, zařazovat do průpravy (samostatné či v rámci porad) odborná etopedická témata, aplikovatelná na situaci v ústavu
- posílit nabídku zájmových aktivit svěřenců a svěřenek při zabezpečování víkendových pobytů (zájmové soboty apod.)
- řešit otázku speciálně pedagogické průpravy učitelů a vychovatelů podpořením studia kvalifikačního charakteru motivační úpravou vnitřního platového předpisu ústavu
- zavést kroniku
- upravit škálu trestů eliminací přidělu nevhodného oblečení (pracovní oděv)
- využít ustanovení písmene M nařízení vlády č. 68/1997 Sb. a stanovit vedoucímu vychovateli úvazek přímé výchovné práce na 17 hodin týdně. Vytvořit tak prostor pro jeho širší kontrolní a hospitační činnost
- v třídních knihách zaznamenávat probírané učivo ve všech ročnících ve třídě
- zvážit možnost úpravy večerního režimu tak, aby byl v čase po večeři prostor k účelově řízené přímé výchovné práci (nejen hodnocení a režimové záležitosti)
- umožnit učitelům náhled a hospitace ve výuce v daných předmětech v podmínkách základní i zvláštní školy běžného typu či v podobných zařízeních

